

5623 HÓMARÓ ÉS HÓTOLÓ GÉPEK
SZAKIRÁNYÚ GÉPSPECIFIKUS ISMERETEK – SZGI5623

Alkotó szerkesztő:

Bogácsi Attila közgazdasági szakokleveles gépész-mérnök tanár

2022.04.

1. Mutassa be az útépitő és karbantartó gépek fajtáit! Milyen gépek tartoznak az egyes csoportokba? Milyen műveletek végezhetők el a különféle gépekkel?

1. melléklet az 54/2021. (XI. 5.) ITM rendelethez

Gépkezelői jogosítvány alapján kezelhető gépek

	A	B	C	D
1.	Kódszám	Gépkategória	Gépfőcsoport	Gépcsoport
89.	5	Útépitő- és karbantartógép		
90.	53		Útépitő gépek	
91.	5316			Talajstabilizátor
92.	5323			Betonbedolgozó finischer
93.	5339			Aszfalt újrahasznosító berendezés
94.	5341			Aszfaltbedolgozó finischer
95.	5344			Aszfaltburkolat maró
96.	5361			Emulziószóró berendezés
97.	55		Alagútépítés gépei	
98.	5599			Alagútépítő gépek
99.	56		Útburkolat javító gépek és karbantartó gépek	
100.	5623			Hómaró és hótoló gépek
101.	5625			Só- és homokszóró gép
102.	5631			Útfenntartó- és karbantartó gépek
103.	5633			Önjáró útburkolati jelfestő
104.	5636			Kátyúzó gép
105.	5643			Szalagkorlát-, oszlop-, táblamosó gép
106.	5652			Ároktisztító-maró munkagép
107.	5672			Önjáró seprőgép
108.	5680			Aszfalt- és betonburkolat bontó és vágó gép
109.	5681			Útkorona átfúró berendezés

ÚTÉPÍTŐ GÉPEK

1/2

<p>Talajstabilizátorok (5316)</p> 	<p>Betonbedolgozó finischer (5323)</p> 	<p>Aszfalt újrahasznosító berendezés (5339)</p>
<p>Aszfaltbedolgozó finischer (5341)</p> 	<p>Aszfaltburkolat maró (5344)</p> 	<p>Emulziósóró berendezés (5361)</p>

ALAGÚTÉPÍTÉS GÉPEI

ÚTBURKOLAT JAVÍTÓ GÉPEK ÉS KARANTARTÓ GÉPEK

<p>Hómaró és hótoló gépek (5623)</p> 	<p>Só- és homokszóró gép (5625)</p>
--	--

Útfenntartó-, és karbantartó gépek (5631)

Önjáró útburkolati jelfestő (5633)

Kátyúzó gép (5636)

Szalagkorlát-, oszlop-, táblamosó gép (5643)

Aroktisztító-maró munkagép (5652)

Önjáró seprőgép (5672)

Aszfalt- és betonburkolat bontó és vágó gép (5680)

Útkorona átfúró berendezés (5681)

5316 Talajstabilizátor

Van önjáró- és vontatott stabilizátor. A talaj stabilizálására szolgál, mechanikus meghajtású maró és keverő rotorral rendelkezik, amely a kötőanyagot egyenletesen keveri be a teljes szélességbe.

5341 Aszfaltbedolgozó finischer

Feladata az aszfalt és egyéb bitumenes keverékek átvétele a szállítóeszköztől, elosztás az útalapon és előzetes tömörítése. Az elosztásnál be kell állítani a szükséges terítési vastagságot.

5344 Aszfalt burkolat maró

Funkciója a közutak, járdák elhasznált burkolatának a felmarása.

5361 Emulzió szóró berendezés

Hordozójárműre szerelhető, útépitéseken használják. A tartály, az emulzió szivattyú és a szórórampa mindig a megfelelő hordozó járművön igazodik.

Hajtása a jármű hidraulika rendszerén keresztül vagy beépített Diesel motorral történik.

2. Milyen karbantartó gépeket használnak az autópályák üzemeltetése során? Hogyan történik az autópályákon a karbantartó gépekkel a munkavégzés? Beszéljen a hó eltakarítás gépeiről!

Autópálya karbantartás gépei

Sövényvágó: be kell állítani a megfelelő vágási magasságot és sebességet, irányítani kell a járművet az oszlopok kikerülése miatt.

Sövényvágó

Hótoló: Feladata a téli időjárási viszonyok között az úttesten lévő hó eltakarítása. Alkalmas 6 m széles és 40 cm vastagságú hóréteg eltávolítására.

Hótoló

Hómaró: Rendkívüli téli időjárási viszonyok esetén alkalmazzák. A hómaró alkalmas 3 m széles és 1,5 m vastagságú hóréteg eltávolítására.

Hómaró

Só- és homokszóró gép: Feladata a téli időjárási viszonyok között az úttest só- és homok szórása.

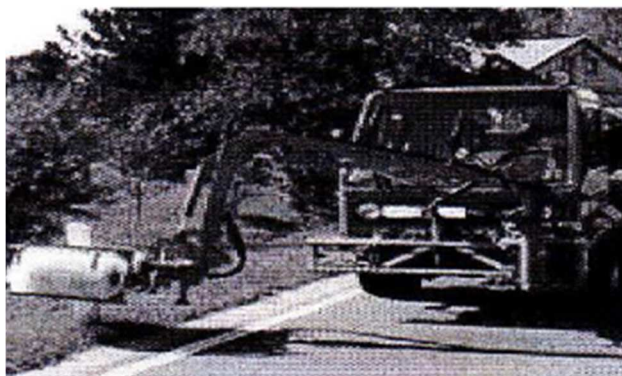
Só- és homokszóró gép

Szegélynyíró: Nagy gyakorlat szükséges a vágószerkezet gépjármű mozgás közbeni koordinálásához.

Szegélynyíró

Szalagkorlát-, oszlop-, táblamosó gép: Feladata szalagkorlátok, oszlopok és táblák tisztítása.

Szalagkorlát-, oszlop-, táblamosó gép

Önjáró seprő gép: Feladata utak tisztán tartása.

Önjáró seprő gép

Védő-felszerelések használata

- Csoportos védőeszköz a munkaterület elzárása munkavégzés alatt terelő oszlopokkal, táblákkal.
- Egyéni védőfelszerelések: az időjárásnak megfelelő ruházat és bakancs, védőszemüveg (nyáron napvédő szemüveg), munkavédelmi kesztyű.

Hó eltakarítás gépei

Hómarók

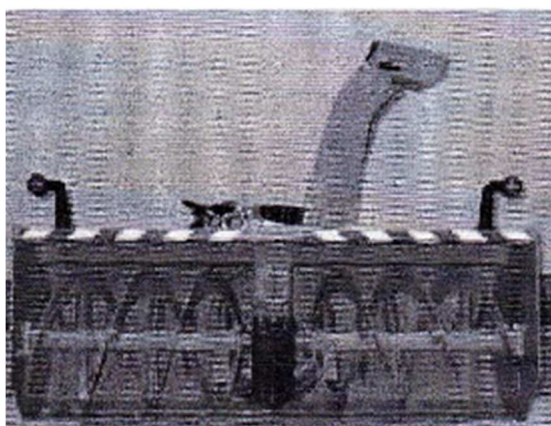

Egyfokozatú hómaró

Kétfokozatú önjáró benzinmotoros hómaró

Hómaró

Hóekék

Az egy- vagy kétszárnyú hóeke alapgépre felszerelt (tehergépkocsi, traktor) téli útfenntartó eszköz, amely alkalmas arra, hogy megfelelő sebességgel haladva a burkolatra hullott hóréteget eltávolítsa.

Hóeke

Hótoló lap

Hótoló lap

3. Mutassa be a hómaró gépek szerkezeti felépítését, működését! Milyen veszélyei vannak télen a munkavégzésnek?

A hómarógépeknek két fajtája létezik

- egyfokozatú és
- kétfokozatú.

Egyfokozatú hómarók

Egyfokozatú hómaró

- Marófej: a marócsiga és a turbinakerék nem különálló részből áll, hanem egybe van építve egy kombinált marócsigává. A marócsiga hajtásának elindítása után a két széléről középre továbbítja a havat, ahol a csigalevelek egy lapátformába csatlakoznak, ami az irányítható kürtön keresztül kidobja a havat.
- Ennek érdekében a csiga viszonylag magas fordulatszámon jár, hogy a havat megfelelő sebességgel, megfelelő távolságra dobja.
- A szórási távolságot a kidobókürt végére szerelt terelőcsőr szögének állításával változtathatjuk.
- Az egyfokozatú hómarók általában nem rendelkeznek kerékajtással.
- A hómaró motorok vízszintes főtengelyűek, mint általában a téli motorok.
- Általában nem túl nagy területek hó eltakarításához alkalmazhatóak (100-500 m²).

Kétfokozatú hómaró gépek

Kétfokozatú önjáró benzinmotoros hómaró

- A marócsiga és a turbinakerék két különálló részből áll, többségében külön hajtással is rendelkeznek és egymástól függetlenül indíthatóak. A marócsiga lassan forogva közelebbre továbbítja a havat. A csiga levelei fogazottak, így az összetömörödött kemény havat is megbontja. A turbinakerék rendkívül magas fordulatszáma révén, nagy erővel és sebességgel az irányítható kürtön át kidobja a havat.
- A kétfokozatú hómarók rendelkeznek kerékajattással és sebességváltóval.
- A magasabb minőségi kategóriák kormányzása az egyik oldali kerékajattás kikapcsolásával van megoldva. Az olcsóbb kiviteleknel a funkció szabadonfutó és elfordítható kerekekkel van megoldva.
- A motor négyütemű, vízszintes főtengely-elrendezésű és csapágyazott főtengelyű.
- Közepes és nagy területek (500-3000 m²) hó eltakarításához alkalmazhatóak.

Hószóró adapterek

- A hószórók mellső adapterként használhatóak.
- Meghajtása mechanikus kardántengelyes hajtás a mellső csaptengelyről. A meghajtó tengely lánchajtáson keresztül továbbítja a nyomatékot a turbinalapátnak, emelését az alapjármű hidraulikus rendszeréről működtet, munkahenger végzi.
- Ugyancsak hidraulikusan működtethető a kidobó kémény fordítása.

Hómaró adapterek

- A 0,8-1,7 m átmérőjű acélszerkezetű forgódob palástját maró éllel szerelték fel.
- A csavarvonalban vezetett maróél a hórétegben előre haladva a dob fölött középen ki-vezetett szóró csövekbe tereli a havat.
- A kisebb teljesítményű hómaró szerelések maróberendezését az alapjármű motorja for-gatja mechanikus áttétellel.
- A dob fordulata általában két fokozatban változtatható. Ezzel és a jármű haladási sebességével kombinálva, optimális marási teljesítményt lehet elérni különféle vastagságú és tömörségű hórétegben.
- A szórási távolságot alapvetően a maródob fordulatszáma befolyásolja, ami a választott hajtási fokozattól és a motor fordulatszámától függ.

A téli időjárás okozta veszélyek - A téli közúti közlekedés jellemző veszélyei

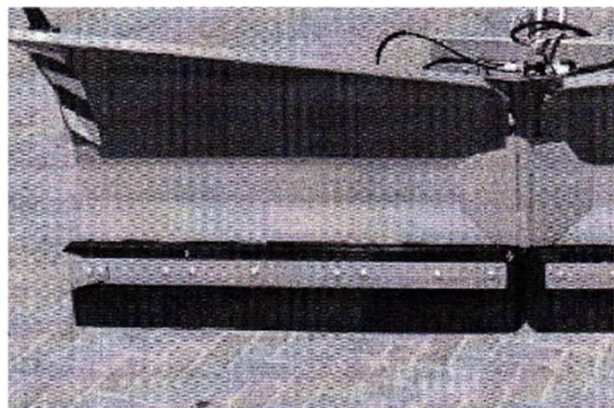
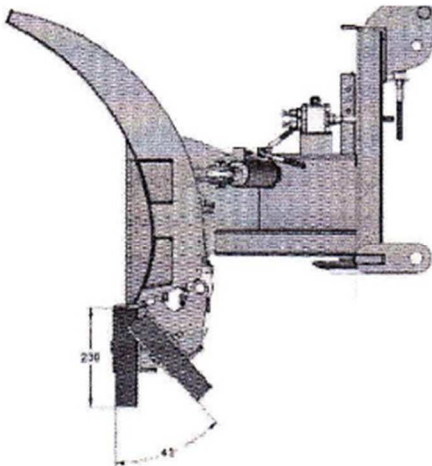
- A csúszós, jeges utak.
- A változó időjárási körülmények.
- A hótorlaszok.
- Az elzárt útvonalak.
- A csökkent látótávolság.
- A kényszermegállások.

A Veszélyes helyzetek elkerülése és a bekövetkezett események kezelése érdekében a kö-vetkezőket tehetjük

- Időjárási körülményeknek megfelelően megválasztott vezetési stílus és sebesség.
- Téli gumik használata, hólánc, fagyálló folyadék.
- Víz és takarók vitele hosszú útra.
- Feltöltött telefon és elemlámpa.
- Működőképes fényszórók (ködlámpa).
- Kényszermegállásnál gondoskodás a megfelelő láthatóságról (láthatósági mellény, fényvisszaverő csík).

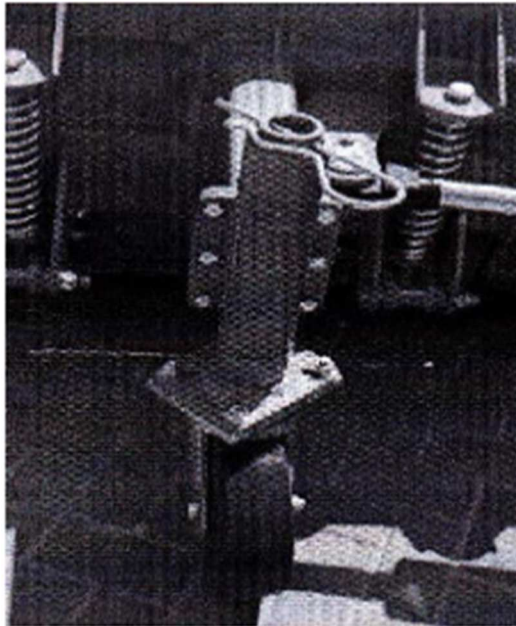
4. Milyen hótoló szerelékeket ismer? Beszéljen a hótolók működtetéséről! Milyen veszélyei vannak télen a munkavégzésnek?

- A 2500-3200 mm munkaszélességű hótolók összekapcsolhatóak a tehergépkocsikkal más lassan közlekedő gépekkel, ezért többféle felfüggesztési megoldás létezik.
- A hótolók egy csoportját a mezőgazdasági vontatókkal összekapcsolható eszközök alkotják. Ezek általában a vontató fronthidraulikára, vagy gyors összeszeleléskor a vontatón rögzített homlokrakodóra, más munkaszerszámok helyére (pl, villa vagy markoló lapát) szerelhetők fel.
- Egyes hótolók több munkapozícióban szerelhetők fel:
  - hó eltakarítás jobbra, - balra vagy előre
- A hótoló pajzsok alsó részeihez rögzítve vannak a terelő lécek, melyek készülhetnek gumiból vagy fémből. A léceket könnyen lehet leszerelni, megfordítani vagy cserélni. Nagy előny az osztott gumilapok alkalmazása, ami miatt az elhasználódásuk esetén nem szükséges a vágó él cseréje a teljes hosszán.
- A hótolók fel vannak szerelve kettő oldalsó helyzetjelzőből álló világító rendszerrel.
- Mindegyik hótoló rendelkezik blokkolást feloldó rendszerrel, amely akadályba ütközve elhajlítja az „úszó” pozícióban lévő tolólapátot. Ez lehetővé teszi, hogy a felfüggesztés egyidejűleg megemelje az egész rendszert. Ezek után, a feszítő rugóknak köszönhetően a rendszer visszaáll az eredeti állapotba, valamint a speciális reteszek rögzítik a vágóélét.
- Léteznek olyan hótolók is amelyek beállíthatók bal- és jobb oldali hó eltolás mellett, középre, vagy szimmetrikusan két oldalra eltolási pozícióba.
- A lengő lécek felhasználásán kívül a hótolók felszerelését bővíteni lehet a kiegészítő hidraulikus lengéscsillapítással hidroakkumulátor formájában, melynek feladata az ütközés csillapítása.

Kiegészítő hidraulikus lengéscsillapítás

- A hótolók a hordozó járművekre egyedi felfüggesztésekkel kerülnek fel és ezen kívül munka közben támaszkodik a talajra fém csuszákkal vagy kerekekkel. A csuszák és a kerekek magasságának beállítása befolyásolja a hó takarítás magasságának a beállításait is, attól függően milyen jellegű talaj takarítása történik.

Támasztókerék

Csúszó talp

- A hótoló vezérlése kettő hidraulikus szervomotorral van megoldva, amelyek segítségével beállítható a pajzsok állása.
- A vezetékekkel összekapcsolt hordozó külső hidraulikája lehetővé teszi a hótoló vezérlését az operátor kabinjából a vontató elosztója segítségével.
- Ezért a hordozónak rendelkeznie kell két hidraulikus kapcsoló szeleppel, és a gépen lenni kell megfelelő elektromos csatlakozásnak.

A téli időjárás okozta veszélyek - A téli közúti közlekedés jellemző veszélyei

- A csúszós, jeges utak.
- A változó időjárási körülmények.
- A hótorlaszok.
- Az elzárt útvonalak.
- A csökkent látótávolság.
- A kényszermegállások.

A Veszélyes helyzetek elkerülése és a bekövetkezett események kezelése érdekében a következőket tehetjük

- Időjárási körülményeknek megfelelően megválasztott vezetési stílus és sebesség.
- Téli gumik használata, hólánc, fagyálló folyadék.
- Víz és takarók vitele hosszú útra.
- Feltöltött telefon és elemlámpa.
- Működőképes fényszórók (ködlámpa).
- Kényszermegállásnál gondoskodás a megfelelő láthatóságról (láthatósági mellény, fényvisszaverő csík).

5. Miért van szükség hómaró és hótoló gépek alkalmazására? Beszéljen a hómaró és hótoló gépek felépítéséről, működéséről!

Síkosság elleni védekezés eszközei

- A téli időszakban leesett hó az útfelületen megtapadva komoly gondot okoz a közlekedők számára, ezért a közúti fenntartójának alapvető kötelessége a síkosság mentesítés.

- A síkosság mentesítés alapvető eszközei a sószórók és hóekék. A vastagabb hóréteg eltávolításakor pedig jelentős feladat jut a különböző hómaró és hószóró eszközöknek is.

A hómaró gépek felépítése, működése – lásd 3. tétel

A hótoló gépek felépítése, működése – lásd 4. tétel

6. Ismertesse a hómarás és hótolás munkafolyamatát! Magyarozza el a hómaró és hótoló gépek felépítését, működési elvét!

A hómaró gépek felépítése, működése – lásd 3. tétel

A hótoló gépek felépítése, működése – lásd 4. tétel

Hóekék

- Az egy- vagy kétszárnyú hóeke alapgépre felszerelt (tehergépkocsi, traktor) téli útfenntartó eszköz, amely alkalmas arra, hogy megfelelő sebességgel haladva a burkolatra hullott hóréteget eltávolítsa.
- Az acéllemezéből készült hóeke szárnyprofilját úgy alakítják ki, hogy a profil mentén haladó hótömeg fokozatosan felgyorsulva kerüljön a pálya oldalára.
- A vágó él hajlásszöge kétszárnyú hóekével legfeljebb 30° , egyszárnyú hóekénél 60° is lehet.

Egyszárnyú hóekék

- Az egyszárnyú hóekék a téli úttisztításban, a hó eltávolítása és latyakolás szempontjából fontos eszközök. Különböző típusai ismeretesek, amiknek közös jellemzője, hogy egy oldalra tudják kitolni az útfelületen felgyűlt havat.
- A régebbi típusokon általában csak emelés és süllyesztési pozícióváltoztatás volt megvalósítható.
- A korszerűbb típusok kezelésekor az emelési süllyesztési funkciók az ekepalást elfordítással, záró elem működtetésével és esetleg szélesítéssel is kiegészültek.

Egyszárnyú hóéke

Kétszárnyú hóékék

- A kétszárnyú hóékék palástkialakításuk miatt alkalmasa a vastag hóréteg eltávolítására.
- Felszerelése csak olyan járművekre történhet, aminek tengelyterhelése az eke felemelt helyzetében sem haladja meg a megengedett értéket. Ennek megfelelően különböző munkagépeken, traktorokon, rakodógépeken, grédereken és háromtengelyes teherautókon tudjuk ezeket alkalmazni.
- A működtetéshez szükséges hidraulikus energiát az alapgép hidraulikus rendszerétől tudjuk biztosítani.

Kétszárnyú hóéke

7. Beszéljen az útépitő és karbantartó géppel történő munkavégzés során használt egyéni és csoportos védőeszközökről! Mit kell tennie ezekkel kapcsolatban?

Egyéni (személyi) védőfelszerelések

Egyéni védőeszköz: minden olyan eszköz (illetve az eszköz bármely kiegészítése vagy egyéb segédeszköz), amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse.

A biztonságos és egészséges munkavégzés követelményeit elsősorban műszaki, szervezési eszközökkel kell kielégíteni. Úgy kell kialakítani a technológiát, és olyan munkaeszközöket kell használni, hogy balesetveszélyt ne jelentsenek, a munka környezeti tényezői (levegő, zaj, hőmérséklet stb.) egészségügyi ártalmat ne okozzanak.

Ha a műszaki védelem teljes körű biztonságot nem tud adni, kiegészítésként, használjuk az egyéni védőeszközöket, védőfelszereléseket.

Az egyéni védőfelszerelés - ahol szükséges - a munkavégzés feltétele; ahol ez nincs, a munka nem kezdhető meg, ill. a védőeszköz nélküli munkavégzést le kell állítani. A dolgozók egyéni védőfelszereléssel való ellátása a munkáltató kötelezettsége, nem hárítható át a dolgozóra.

A védőeszköz karbantartásáról, tisztításáról a munkaadónak kell gondoskodnia. A munkavállaló azonban köteles a rendelkezésére bocsátott egyéni védőeszközt, védőfelszerelést a rendeltetésének megfelelően használni és tisztításáról gondoskodni. Az egyéni védőfelszerelésnek kihordási ideje nincs.

Az egyéni védőfelszereléseket általában a védendő testrész szerint csoportosítjuk

Fejvédő eszközök

- Mechanikai sérülések ellen használható munkavédelmi sisak.
- Szennyeződések és kisebb mechanikai sérülések ellen védő sapka. Sapka, kendő viselése kötelező ott, ahol forgó, mozgó alkatrészek miatt a haját takarni kell.

Arcvédő eszközök

- Elsősorban a mechanikai, hő- és egyéb sugárzás, továbbá vegyi ártalmak ellen nyújtanak védelmet, fejpántra vagy sisakra szerelt védőlemez.
- A szem és az arc együttes védelmére használatos az ívhegesztővédőpajzs.

Szemvédő eszközök

- A por, szemcsék, forgácsok által okozott sérülések megelőzésére védőszemüveget használunk.

Légzésvédő eszközök

Elsősorban a légzőszerveken keresztül a szervezetbe kerülő, egészségre ártalmas anyagok bejutásának megakadályozása, ill. a szervezet friss levegővel, oxigénnel való ellátása a feladatuk. A szennyező anyagok lehetnek részecskék (por, füst, köd), gázok és gőzök.

- félálarc,
- kombinált félálarc,
- teljes álarc,
- friss levegős és a sűrített levegős készülékek.

Hallásvédő eszközök

- Védősisak,
- Védő fültok,
- Zajvédő fül dugó,
- Zajvédő vatták.

Védőruházat. A védőruházat a testet védi a munkavégzés során fellépő ártalmak ellen. Ezek lehetnek:

- mechanikai hatások,
- hideg-, ill. meleg ártalmak,
- a nedvesség és víz hatása (átázás),
- maró anyagok (sav, lúg, olaj) ártalma,
- a megégés veszélye,
- elektrosztatikus feltöltődés,
- biológiai ártalmak (pl. fertőző anyagok).

Lábvédő eszközök

- Szandál,
- Félcipő,
- Bakancs,
- Csizma.

Ezek lehetnek orrmerevítők, csúszás gátlással, gumitalp szigeteléssel.

A kéz védelme:

- Különböző védőkesztyűk.

Csoportos munkavédelmi eszközök

Azokat a védőeszközöket, amelyek a munkaterületen tartózkodó összes személynek védelmet nyújtanak, csoportos munkavédelmi eszközöknek nevezzük.

- Porelszívó berendezések, szellőztető, klíma.
- Figyelmeztető táblák, piktogramok, megvilágítás, biztonsági jelzések.
- Védőburkolatok, forgó alkatrészek védelme, korlátok
- Érintésvédelem.

Védőeszközökben található jelölések

A gyártó által a forgalmazott védőeszközzel együtt kötelezően adott tájékoztatónak a gyártó, illetve az Európai Közösségekben letelepült megbízottja nevének és címének kívül minden hasznos adatot tartalmaznia kell az alábbiakra vonatkozóan:

- a tárolási, használati, tisztítási, karbantartási, ellenőrzési és fertőtlenítési utasítások. A gyártó által ajánlott tisztító-, karbantartó vagy fertőtlenítőszer a használatuk során nem lehetnek semmilyen káros hatással sem a védőeszközre, sem a felhasználóra;
- a védőeszköz védelmi szintjének vagy kategóriájának ellenőrzését célzó műszaki vizsgálatok során alkalmazandó feltételek;
- a védőeszközzel együtt használható járulékos elemek, valamint a megfelelő cserealkatrészek jellemzői;
- a megfelelő védelmi szintek a különböző mértékű kockázatokkal szemben, és az azoknak megfelelő használati határok;

- a védőeszköz vagy bizonyos alkotóelemeinek elhasználódási ideje vagy határideje;
- a megfelelő csomagolásfajta a védőeszköz szállításához;
- a jelölések jelentése;
- a védőeszköznek a további reá vonatkozó, nem e rendelet előírásának történő megfelelést kifejező EK jelölés. Ha a külön jogszabály lehetővé teszi a választást annak és e rendeletnek alkalmazása között, akkor az EK jelölés a választott előírásnak történő megfelelést fejezi ki;

- a védőeszköz tervezésébe bevont bejelentett (notifikált) szerv neve, címe és azonosítási száma.

Munkáltató kötelezettségei a védőeszközökkel kapcsolatban

A szükséges védőeszközök juttatási rendjét írásban kell meghatározni, amely munka-biztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A munkáltató előzetesen tájékoztatja a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi, továbbá gondoskodik arról – szükség esetén gyakorlati képzéssel – hogy a munkavállaló megtanulja a védőeszköz használatának módját.

A tájékoztatás és a gyakorlati képzés megtörténtét a munkáltató írásban dokumentálja és azt a munkavállalóval alá kell íratnia, továbbá – kérelemre, vagy az ellenőrzést végző hatóság részére a dokumentumot bemutatja.